

„Неолибералната революция“ – ключови параметри и развитие

Проф. дфн, д-р ист. Нако СТЕФАНОВ

Нако Стефанов

Въведение

Днес светът се намира в условията на кризата на неолиберализма в неговите най-различни аспекти – политически, икономически, технологически, социо-културни и други. При все това неолиберализмът продължава да доминира света чрез различните варианти на своите модели. И определено ще кажем, че неговото преодоляване няма да бъде нито лесно, нито процесът на смяна ще бъде кратковременен.

Трябва даже да подчертаем, че тук и там ще може даже да се наблюдават временни приплаввания на „неолиберален ренесанс“ или най-малкото ще останат страни, където той упорито ще се държи и дълго време няма да си отива.

Така или иначе едва ли някой ще отрече важността и актуалността да се анализира, оцени и обобщи извървяния до днес път от т.нар. „Неолиберална революция“, както и да се прогнозира сценарии на перспективите на нейната еволюция или преодоляване.

„Неолибералната революция“ – началото: Разклащане на доверието в „Кейнсианския модел“

Необходимо е веднага да отбележим, че тази т.нар. „Неолиберална революция“ от гледна точка на времевото пространство на своето развитие преминава през няколко етапа. Тя възниква като локално явление, след това стана регионално, за да „разцъфне“ като глобален феномен. Също така говорим за неолиберализма като революция, тъй като това означава, че той в локален и регионален план осъществи качествена смяна на едно достатъчно устойчиво състояние на капитализма в неговата кейнсианска и некейнсианска форма.

Вече в своя глобален вариант в страните на т.нар. „Държавен социализъм“ неолиберализмът изиграва контраре-

волюционна роля още от самото начало, което се проявява в разрушителния характер спрямо обществената тъкан в много от тях. Безспорно всяка една революция и носи в себе си елемент на разрушение. Но, когато нейният разрушителен потенциал далеч надвишава съзидателния, може определено да се твърди, че става дума не за революция, а за контрареволюция.

Обаче, нека първоначално да разберем какво устойчиво състояние смени „Неолибералната революция“. Факторите, които правят възможна тази т.нар. „Неолиберална революция“ е кризата, в която изпадат доминиращите дотогава във високоразвитите капиталистически страни кейнсиански и некейнсиански модели.

Самото кейнсианство, наречено на името на британския икономист Джон Мейнард Кейнс (John Maynard Keynes – 1883-1946 г.), дава отговор на тежката криза на национално-либералните модели, започнала с т.нар. „Велика депресия“. Идеите на Кейнс коренно променят тогавашното икономическо мислене. Той оспорва класическата представа, че пазарите винаги се самокоригират. Кейнсианството, т.е. икономическа теория, базирана на трудовете на Кейнс – особено на книгата му от 1936 г. „Обща теория на заетостта, лихвата и парите“, твърди, че:

- Съвкупното търсене (общите разходи в икономиката) движи икономическия продукт и заетостта;
- По време на рецесия правителствата трябва да увеличат разходите и/или да намалят данъците, за да стимулират търсенето;
- Публичните инвестиции могат да намалят безработицата и да съживят икономическия растеж.

Правотата на кейнсианството се доказва в условията на „Великата депресия“, която е смятана за най-тежкия икономически спад в съвременната история. Тя започва с краха на фондовия пазар през 1929 г., който води до:

- Масова безработица (до 25% в САЩ);
- Банкови фалити и загуба на спестявания;
- Срыв в промишленото производство и световната търговия.

> на стр. 4

Гербът на Монтана е вписан в регистъра на Българското хералдическо и вексилположко общество

Гербът на Монтана отговаря на всички изисквания на хералдиката и е вписан в регистъра на Българското хералдическо и вексилположко общество, съобщил председателят му Александър Алексиев. Той се среща с кмета Златко Живков и му връчи сертификат, удостоверяващ вписването.

„Малко са градовете в България, които отговарят на изискванията на хералдиката, заяви Алексиев. Това са не повече от десет-петнадесет града. За да са спазени изискванията на науката, гербът трябва да е на щит, да имане повече от три символа в него, да няма цифри или букви върху щита, да има зидова корона, която указва, че това е град и още много други. Тези правила датират от X – XII век и не са променяни досега“, уточни Алексиев и допълни, че художникът Теодоси Антонов, които е създал гербът на Монтана е спазил тези изисквания.

БХВО е неправителствена организация, създадена преди 20 години като независимо сдружение с нестопанска цел. От близо 20 години дружеството поддържа гербов регистър. В него са вписани всички гербове в страната, които отговарят на изискванията на науката Хералдика.

Висш ирански служител очертава условията за прекратяване на войната

Висш ирански служител заяви, че Техеран изпълнява поэтапна военна стратегия, претендирайки за въздушно превъзходство и очертавайки шест условия за прекратяване на войната.

Висш ирански служител по политика и сигурност заяви пред „Ал Маядин“, че Иран прилага предварително подготвен, многофазен план в отбранителната си война срещу американско-израелската агресия, подчертавайки, че стратегията е разработена месеци предварително и се изпълнява с „голямо стратегическо търпение“.

Служителят заяви, че след като е атакувал и унищожил американски и израелски системи за противовъздушна отбрана и радарна инфраструктура в целия регион, Иран вече е установил „пълнен контрол“ над въздушното пространство на Израел.

Според служителя, след атаки от страна на американско-израелските сили срещу инфраструктура, комунални съоръжения и стратегически обекти, Иран не предвижда краткосрочно прекратяване на огъня, особено в светлината на това, което той определи като „нарастващо военно предимство“.

Служителят подчерта, че Иран възнамерява да продължи политиката си на „наказване на агресора“, докато не даде това, което той определи като „исторически урок“ на американско-израелската агресия и на президента на САЩ Доналд Тръмп.

Служителят разкри, че няколко регионални партии и посредници са предали предложения на Техеран, насочени към прекратяване на войната; Иран обаче е поставил условия, които трябва да бъдат изпълнени и взети на сериозно, преди да може да се постигне каквото и да е споразумение.

Шест условия за прекратяване на войната

Техеран очерта шест ключови условия като част от това, което официалният представител определи като нова правна и стратегическа рамка:

- Гаранции за предотвратяване на повторение на войната
- Затваряне на американски военни бази в региона
- Изплащане на компенсации на Ислямската република
- Край на войните на всички регионални фронтове
- Създаване на нова правна рамка за Ормузкия проток
- Преследване и екстрадиция на медийни фигури, считани за враждебни към Иран

Иранските аерокосмически сили обявяват пълно ракетно господство над Израел.

В свързан контекст, командирът на аерокосмическите сили на Корпуса на ислямската гвардия, бригаден генерал Маджид Мусави, обяви в събота вечерта, че Иран вече твърди, че има ракетно господство в небето над южните окупирани територии.

Той каза, че небето „ще остане осветено с часове тази вечер“, добавяйки, че новите тактики и планираните системи за изстрелване за предстоящите вълни са предназначени да „вселят страх у израелските и американските лидери“.

Говорител на централния щаб на Иран Хатам ал-Анбия потвърди, че в последната фаза на операции с голямо въздействие са използвани по-модерни системи.

„Бойното поле ще стане по-заплашително за врага от всякога“, каза говорителят, подчертавайки засиления натиск върху противниковите сили.

Al Mayadeen English 22 март 2026

<https://english.almayadeen.net/news/politics/senior-iranian-official-outlines-conditions-for-ending-war>

Нашата страница за Корея

Проведоха се изборите за 15-то Върховно народно събрание на КНДР

На 15 март 2026 в КНДР се проведеха изборите за 15-то Върховно народно събрание(ВНС). Всички граждани на КНДР след навършване на 18 години, имат право да избират и да бъдат избирани за народни представители. Кандидатите се издигат от Единния демократичен отечествен фронт(ЕДОФ) в който влизат трите политически партии развиващи дейност в КНДР – Корейската трудова партия, която е ръководната сила в обществото, Корейската социалдемократическа партия и партията Чонгде, както и представители на безпартийните граждани и на Асоциацията на гражданите на КНДР в Япония.

Кандидатите са хора с големи постижения в своите области и заслуги към обществото, които се ползват с широко обществено доверие и авторитет. Те не получават възнаграждения за работата си като народни представители и продължават своята нормална трудова дейност като получават служебен отпуск само за участие в сесиите на народното събрание. Народните представители в КНДР могат да бъдат отзовани във всеки момент ако това пожелаят техните избиратели.

Централната изборителна комисия публикува следното съобщение на 16 март 2026:

Успешното избиране на депутати в 15-тото Върховно народно събрание на КНДР се проведе на 15 март 2026 г., сред висок политически ентусиазъм на всички избиратели,

във време, когато цялата страна започна нова гигантска борба за съзидание и трансформация по пътя, посочен от Деветия конгрес на славната Корейска трудова партия. Изборите се проведеха в строго съответствие със Закона за изборите на депутати в народните събрания на всички нива.

Всички избиратели, добре осъзнаващи значението на изборителната бюлетина, свързана с най-висшето достойнство и чест на тяхната велика страна, взеха участие в изборите с почит към националния герб и знаме на КНДР.

Според резултатите от изборите, 99,99% от всички гласоподаватели, регистрирани в изборителните списъци в цялата страна, са участвали в изборите. 99,93% от избирателите са гласували „за“ и 0,07% „против“ кандидатите на ЕДОФ. В резултат на това, съгласно Закона на КНДР за изборите на депутати в народните събрания на всички нива, 687 работници, земеделци, интелектуалци, военнослужещи и длъжностни лица са избрани за народни представители.

Резултатът показва, че като патриотични граждани, посветили се на страната и народа, избраните депутати притежават необходимата квалификация и способности за изпълнение на важна мисия и отговорност за прилагане на решенията на Деветия конгрес на Корейската трудова партия, както се изисква от новия период на голям подем на страната. Чрез изборите всички избиратели ясно демонстрираха желание и самочувствие надеждно да защитават своята държавна и политическа система.

След като разгледа докладите за резултатите от изборите, представени от всички изборителни комисии в страната, Централната изборителна комисия обяви пълния списък с избраните депутати.

Първата сесия на 15-то Върховно народно събрание на КНДР ще бъде свикана в Пхенян на 22 март 2026 г. Регистрацията на депутатите ще се проведе на 21 март 2026 г. На сесията ще бъдат разгледани: изборът на президент на Държавния съвет КНДР, изборите на държавно ръководство и подкомисии на ВНС, преразглеждането и допълването на Социалистическата конституция, Петгодишния план за национално икономическо развитие, формулиран от Деветия конгрес на Корейската трудова партия, изпълнението на държавния бюджет за 2025 г. и приемане на държавен бюджет за 2026 г.

Ким Чен Ун гласува в младежката въглищна мина Чонсон

Ким Чен Ун, генерален секретар на Корейската трудова партия и председател на Държавния съвет на Корейската народно демократична република, посети младежката въглищна мина Чонсон, за да гласува в изборителната секция на подизборителен район № 48 в изборителен район № 150 за изборите за депутати във Върховното народно събрание(ВНС) на КНДР. Ким Чен Ун получи бюлетина за гласуване от

председателя на изборителната комисия и гласува за Чо Чол Хо, управител на младежката въглищна мина Чонсон. След като гласува той се среща и разговаря с Чо, като топло го насърчи да изпълнява добросъвестно отговорностите и дълга си като истински представител на народа. След това той произнесе реч пред избирателите от въглищната мина в която каза:

„Другари,

Днес, тук, в младежката въглищна мина Чонсон, в рамките на младежкия въглищен комплекс в района Сунчон, една от водещите въглищни мини в страната ни, гласувах за представител във върховния орган на властта на нашата държава. Чувствам се много доволен, че гласувах за кандидат от работническата класа.... Изразявам също така благодарността си към всички избиратели в цялата страна, които вземат активно участие в избора на депутати с вяра и гордост в нашата социалистическа кауза, със съзнанието, че са господари на държавната власт и с патриотичен ентусиазъм.

Твърдо вярвам, че чрез днешните избори властта на нашия народ ще бъде отново консолидирана здраво като скала с истинските представители на народа, а функциите и ролята на правителството на нашата република ще бъдат допълнително засилени, както се изисква от новия етап на трансформация.

Другари,

В нашата страна, развивайки социалистическата кауза, докато проправяме нов път на историята, работническата класа е най-мощната сила на съзидание и трансформация и авангардът, който води цялото общество

чрез непоколебим революционен дух и благородни черти. А работниците във въгледобивния сектор са твърдото ядро на страната, извършващо най-ценните подвизи в авангарда на държавното изграждане.

... Не мога да не изпитвам дълбоко благоговение към тях, като си мисля, че съществува пътят на патриотизма, който най-красивите и най-чистите хора следват през целия си живот под тази земя, по която хората стъпват небрежно. Много семейства патриотични миньори работят тук, в тази мина, от три поколения. Без истинска обич към тази страна, те не биха могли да работят в таква дълбоки мини поколение след поколение – работа, с която други хора трудно се занимават... Бих искал отново да Ви благодаря от сърце за Вашето патриотично сърце, с което посвещавате безрезервно скъпоценната си пот и ентусиазъм на изграждането на жизнената линия на нашата независима икономика.

Другари,

Въглищата, винаги, са били храната за нашата индустрия и движеща сила за развитието на нашата независима икономика. Колкото по-бърз става нашият напредък и колкото по-бързо идеалите ни се превръщат в реалност, толкова по-належаща е нуждата от въглища. Горивото и суровините за основните индустрии, които служат като двигател на нашата държава в преследването на просперитет и възраждане, идват именно от въглищата.

Поради тази причина, Деветият партиен конгрес, проведен наскоро, определи като цел на въгледобивната индустрия за следващите пет години да увеличи производството си 1,2 пъти спрямо сегашното... Конгресът на партията реши като основна стратегическа задача по време на новия дългосрочен план да се изградят нови жилища за въгледобивните райони, да се обновят въгледобивните райони и да се модернизира техническото производство на въгледобивната индустрия...

Другари,

Неизбежно е да се сблъскаме с предизвикателства и препятствия по пътя на нашето развитие, но гражданите на нашата република, които обичат своята държава и система и имат непоколебима вяра в социализма и несломим революционен дух, винаги ще постигат успешни резултати със силата на своите съгласувани усилия и единство...

Пожелавам на всички миньори от младежката въглищна мина Чонсон добро здраве, а на семействата им - радост и щастие.“

Настаняване в нови жилища

Улица Себол

В дните преди Деветия конгрес на Корейската трудова партия се проведе церемонията по откриването на новата улица Себол, в комплекса на Хвасон, в която получиха нови жилища семействата на героите от народната армия загинали в задграничните операции в Русия. На тази церемония лично Ким Чен Ун връчи лицензите за ползване на новите жилища на опечалени семейства, за да демонстрира своята почит към подвига на героите. На 14 март започна настаняването на новодомиците на улица Себол. Те бяха топло посрещнати от командващи офицери от Корейската народна армия и от военните и цивилни строители, ангажирани със строителството на техните апартаменти.

Висши служители на партията и правителството им поднесоха букети и топло ги поздравиха. Те подчертаваха, че е морален дълг на хората от цялата страна да се грижат искрено за съдбата и живота на родителите и семействата на героите отдали живота си за родината, добавяйки, че ще направят всичко възможно, за да могат опечалените семейства да водят горд и щастлив живот.

Четвърти етап на комплекса Хвасон

Строителството на 10 000 апартамента от четвъртия етап на комплекса Хвасон в столицата Пхенян също беше завършено в дните преди откриването на Деветия конгрес на Корейската трудова партия и тогава се проведе тържествената церемония по откриването на това четвърто разширение на комплекса.

На 17 март започна настаняването на новодомиците в тези нови жилища. Представители на партийните и властови органи в Пхенян, както и строителите, посрещаха и поздравяваха трудещите се и техните семейства, които се настаняваха в новите си апартаменти. Новодомиците бяха силно развълнувани и се радваха на огромните и луксозни жилища които получават абсолютно безплатно и без да плащат никакъв наем.

Пенсионерката Рим Чун Сил каза, че семейства на обикновени хора като нея могат да получат тези прекрасни апартаменти безплатно. Ри Хе Сук, ветеран от войната, каза, че е получила нов апартамент в района Хвасон, който е построен чудесно, като идеален комплекс за хората под грижи на уважаемия другар Ким Чен Ун.

Ю Йон Гук и Ри Кьон Чол, войници с увреждания, казаха, че Корейската трудова партия, която полага изключителни грижи за военните инвалиди, им е предоставила тези модерни нови апартаменти с предимство, като се погрижила те да са на първите етажи, за да не изпитват инвалидите никакви неудобства в живота си.

Апартаменти с предимство в новия комплекс получиха и семейства на офицери от запаса, преподаватели във висши учебни заведения и семейства с много деца. Те всички бяха изпълнени с безгранична благодарност към обществото, за което главната цел са радостта, смеха и щастието на народа.

Начало на Програмата за летни стажове на АЕЦ „Козлодуй“ за 2026 г.

Атомната централа започна прием на документи за участие през 2026 г. в Програмата за платени летни стажове Nuclear Horizons, която ще продължи от 3 до 28 август. Инициативата, която стартира преди повече от 20 години, е насочена към млади хора с интерес към професионално развитие в най-голямата електропроизводствена компания в страната. Nuclear Horizons е част от дългосрочната стратегия на АЕЦ „Козлодуй“, подкрепяща чрез стипендии и летни стажове обучението и подготовката на следващите поколения висококвалифицирани

специалисти за ядрената енергетика на България. Опитът досега показва, че висок процент от стажантите след завършване на висшето си образование започват работа на различни позиции в Дружеството и стават част от екипа професионалисти в атомната централа.

Бъдещите стажанти трябва да са студенти от приоритетни за АЕЦ „Козлодуй“, да са след записан летен семестър на III курс на бакалавърска степен или в магистърска програма, а успехът им от зимния семестър на настоящата година да е минимум 4,50. Документите за кандидатстване – по образец, мотивационно писмо и уверение за средния успех от зимния семестър и за записан летен семестър на настоящата учебна година, се приемат до 15 април 2026 г. Те могат да бъдат изпращани на адрес: 3321 гр. Козлодуй, „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, Централно деловодство, или на имейл . Допълнителна информация може да се получи на тел. 0973/7 28 92 и 0973/7 28 55.

Започват текущите ремонти в селата на община Монтана

Екипите на общината са започнаха, почистване, косене, миене, подмяна на осветителните тела и на знамената на петте вход-изхода на града. Те са част от републиканската пътна мрежа и би трябвало поддръжката им да бъде осигурена от държавата, но тъй като това не се случва, общината отново ще се погрижи, съобщи кметът Златко Живков.

Продължава пролетното почистване на Монтана. Направен е график и за почивните дни. В неделя ще бъде пуснат най-големият фонтан в центъра. Извършва се профилактика на езерото „Монтанензиум“. Три екипа ще работят за измиването на улиците в града, досега е бил само един. В общината са постъпили над 80 сигнала за опасни

дървета в кварталите. Проверяват се всички 21 детски площадки и се подменят счупените играшки в тях. Установени са 43 компрометирани участъка на уличната мрежа. На други 14 вече е извършен аварийен ремонт. Преди дни е била разбита системата за управление на уличното осветление в село Виноще и се е наложило спешно възстановяване, уточни Живков. В съседните села Смолянковци и Белотинци започва текущ ремонт на улици за близо 50 хиляди евро. Всички тези разходи са осигурени със собствени средства, заяви кметът на Монтана. Той благодари на всички граждани и фирми, които са платили данъците си и изрази надеждите си в удължителния бюджет да има достатъчно средства за местни дейности.

Ромски младежи от 5 държави се обучават в лидерски умения

Ромски младежи от Унгария, Румъния, Гърция, Албания и България участват в международна обучителна сесия за развиване на социални, граждански и културни компетентности, чиито домакин е Фондация „Рома-Лом“.

Проектът „Устойчивост на ромите: инвестиране в умения и обмен“ бе представен от ръководителя на фондацията Николай Кирилов. Целта да се насърчи интеграцията на младите роми чрез укрепване на тяхната идентичност, повишаване на уменията и изграждане на капацитет в местните общности. Проектът се стреми да превърне ромските младежи в мотор на промяната чрез справяне с обществени предизвикателства като маргинализация, сегрегация и дискриминация. Той се финансира по програмата на Европейския съюз „Еразъм +“.

Младите хора бяха приветствани от зам.-кмета на Община Лом Хилда Владимирова, зам.-кмета Теодора Каме-

нова и Анжело Иванов – директор ХДМС в Община Лом. „Скъпи младежи от Албания, Гърция, Унгария, Румъния и България, Позволете ми да ви приветствам с добре дошли в нашия град. От векове българи, роми, турци, евреи живеем и работим заедно. Ние няма какво да делим. Заедно споделяме радостите и тревогите на делника и празника. Нека да живеем с уважение и разбирателство помежду си, за да живеем и нашите деца в дух на толерантност. Община Лом и Фондация „Рома-Лом“ от години работят заедно за интеграцията на ромите. Поредният значим проект, който Фондация „Рома-Лом“, заедно с своите партньори реализира, е пример за

добри интеграционни политики, насочени към младите хора, а те са нашето бъдеще! От името на кмета на Община Лом г-н Цветан Петров ви пожелавам ползотворна работа, здраве и успех!“ – каза Владимирова.

Създаване на транснационална мрежа от местни организации и инициативи за подкрепа на ромското включване и културен обмен е важна дейност по проекта. В обучителни модули и дигитални ресурси 80 млади ромски активисти ще придобият лидерски и застъпнически умения. Предвидени са и творчески работилници и артистични изяви с цел засилване на самочувствието и общностната принадлежност. Сътрудничество и диалог за борба срещу стереотипите и насърчаване на участието на младите роми на местно и международно ниво е друг очакван резултат от изпълнението на проекта.

Поздравление по повод 90-годишния юбилей на Роза Георгиева

Кметът на община Вършец инж. Иван Лазаров посети г-жа Роза Георгиева по повод нейния 90-годишен юбилей.

Той ѝ поднесе своите най-сърдечни поздравления и пожелания за здраве, спокойствие и още много щастливи дни, споделени с близките ѝ хора.

Да достигнеш тази достойна възраст е повод за уважение и признателност. Нека г-жа Георгиева продължава да се радва на общта на своето семейство и на заслуженото уважение от всички нас, каза г-н Лазаров.

От името на общината и лично от свое име ѝ пожела крепко здраве, спокойни и благословени дни, общта на семейството и още много поводи за усмивки. Нека домът ѝ винаги бъде изпълнен с топлина, уважение и радост.

Честит юбилей!

НЧ „Светлина 1926“ -

с. Моравица обявява Национален литературен конкурс на тема „Моето читалище

от миналото към бъдещето“

Във връзка с навършването на 100 години от своето основаване **Народно читалище „Светлина 1926“ - село Моравица, община Мездра** обявява **Национален литературен конкурс на тема „Моето читалище от миналото към бъдещето“**.

Регламент на конкурса:

- В конкурса може да участва всеки български гражданин, навършил 18 години, с една литературна творба - есе, формат - до 2 стандартни страници, шрифт Times New Roman, размер на шрифта - 14.

- Конкурсът е явен - творбата трябва да бъде придружена от трите имена на участника, датата на раждането му, пълния адрес, телефонен номер и имейл.

- При създаването на конкурсните творби не се допуска плагиатство или използване на изкуствен интелект. Всеки участник носи отговорност за авторството си.

Награден фонд:

- Всички участници в конкурса ще получат грамота за участие на електронната си поща.

- Класираните на първо, второ и трето място ще бъдат поканени да получат наградите си лично на 23 май 2026 г. на тържеството по случай 100-годишния юбилей на читалището.

- Организаторите си запазват правото да публикуват литературните творби.

Произведенията изпращайте като прикачен файл на е-mail: moravitsa_1926@abv.bg най-късно до 30 април 2026 г.

За допълнителна информация: Маргаритка Ладова - тел. 0879 929 123.

Желаем ви успех!

Белоградчик

Единадесета работна среща
между туристическия бизнес
и местната власт

Асоциацията на българските туроператори и туристически агенти (АБТТА) организира за единадесети път работна среща между туристическия бизнес и местната власт. Тя се проведе от 19 до 21 март 2026 г. в Белоградчик, с любезното домакинство на Община Белоградчик и с подкрепата на Министерството на туризма. Тазгодишното издание е посветено на темата „Местният туризъм в национален план: партньорства, дигитализация, устойчивост“ и ще събере представители на държавната и местната власт, туристическия сектор, културни институции и технологични компании.

Старт на събитието бе официално поставено в хотел „Скалите“ от Боян Минков – кмет на община Белоградчик и Ирена Георгиева – министър на туризма. В своето слово г-н Минков каза: „За мен е изключителна чест, че сме домакини на това толкова важно събитие - това е може би най-важният годишен форум на тема „Туризъм“ в България. За нашата община туризма е абсолютен приоритет. В самото начало, аз и моят заместник-кмет решихме да се впуснем в политиката именно, защото не ни харесваше как се развива туризма. Години наред той беше negliжиран, но от две години ние се радваме на много сериозни успехи. Фактът, че вие сте тук, го показва. Белоградчик има огромен потенциал, който не е използван на 95%, но сега ние правим точно това. Често казвам, че не ни е толкова трудно, защото природата и Бог са ни дали това което никой го няма. Ние просто трябва да го използваме. А ние с вас ще направим така, че целият свят да разбере за Белоградчишките скали.“

Откриването бе съпътствано от презентации на общината домакин, както и на Хотел „Скалите“, „Приключенски център – Белоградчик“, Хан „Мадона“ и Тихомир Алексиев – екскурзовод от „RockyTour“, които акцентираха върху възможностите, които предлагат – от модерна база и качествени услуги до богато разнообразие от културни събития, превръщащи региона в целогодишна дестинация.

В рамките на събитието, инж. Иван Трифонов запозна присъстващите с любопитни факти и събития, които носят духа и идентичността на региона. Неговото представяне не само обогати участниците, но и събуди нов интерес към културното наследство на града.

Със завладяващо видео, Златко Живков – кмет на община Монтана акцентира върху възможностите за туризъм, съчетани с местната култура, традиции и природни дадености в общината.

В рамките на триденвната програма са включени дискуссионни панели, презентации и практически сесии, насочени към основни теми за развитието на туризма в България. Сред акцентите са:

- Интегрирани решения за регионален туризъм: сътрудничество между частния и публичен сектор и международно позициониране на българския туристически продукт;

- Новата мисия на музеите в контекста на културния туризъм;

- Дестинациите в дигиталната ера: технологии за свързаност, канали и инструменти за информираност. Дигитализация и умни дестинации;

- Практическо приложение на изкуствения интелект в туристическия сектор.

В събитието се включиха представители на различни български общини, които представиха добри практики и възможности за развитие на местния туризъм, както и експерти от водещи организации и компании.

Пресслужба на община Белоградчик

„Неолибералната революция“ ...

> от стр. 1

Традиционните политики на ненамеса, препоръчвани от класическата дотогава икономическа либерална мисъл предполагат, че пазарите ще се самокоригират. Но заплатите не падат достатъчно бързо, дефлацията влошава търсенето и населението натрупва пари в брой. Кейнс твърди, че само правителствената намеса може да прекъсне този порочен кръг.

„Новият курс“ на изборния през 1933 г. за президент на САЩ Франклин Делано Рузвелт става отговор на кризата. „Новият курс“ представлява серия от програми и реформи, насочени към икономическо възстановяване. Въпреки че Кейнс и Рузвелт не винаги са били съгласни помежду си, кейнсианските идеи оказват силно влияние върху „Новия курс“:

- Програмите за обществени работи, като Администрацията за напредък в строителството (WPA), са създали милиони работни места;
- Правителствените разходи са инжектирали пари в икономиката, повишавайки търсенето и доверието;
- Кейнс дори пише отворено писмо до Рузвелт през 1933 г., в което го е призовава да се съсредоточи върху възстановяването преди реформите и критикува политиката му за златото.

По този начин може да се утвърждава, че Кейнс осигурява интелектуалната основа за

„Новия курс“, като Кейнсианството оправда държавните разходи за борба с безработицата.

Великата депресия разкрива недостатъците в класическата либерална икономика, а „Новият курс“ прилага кейнсианските принципи, за да съживи икономиката на САЩ.

Кейнсианските, а по-късно появилите се на тяхна база неокейнсиански модели се основават на широко участие на капиталистическата държава във възпроизводствения процес. Не случайно по отношение на системата на тези страни по това време се използват термини като „държавно-монополистически“ или „държавно-олигополистически капитализъм“.

Основните инструменти на това участие на държавата са данъчно-кредитните механизми, митнически механизми, както и редица други. А при неокейнсианските парадигми даже се използва инструмента на държавното индикативно макропланиране. Чрез тези механизми участието на държавата „заглажда“ цикличните кризи на капиталистическото възпроизводство. При което не само се избягват разрушителни тенденции във възпроизводствения процес, характерни за класическите национал-либерални модели, но даже в редица случаи не позволява възникване на такива циклични кризи.

През 1974-1975 г. икономиката на развитите капиталистически страни са обхванати от световната криза, започнала в САЩ в края на 1973 година. Тази криза по своите мащаби надхвърля всички следвоенни кризи. Нейните особености са следните:

- Синхронност – обхваща едновременно всички развити капиталистически страни – САЩ, страните от Западна Европа и Япония;
- Циклическата криза се преплита с енергийната и суровинната кризи – високите темпове на растеж през 50-те и 60-те години водят до нарастване на търсенето на суровини и енергия, което се увеличава за периода 1950-1972 год. 3 пъти. Изменя се и структурата на енергобаланса. Потреблението на нефт сред общото потребление на първични енергоресурси се увеличава 5 пъти;
- Структурната криза – синтезът на циклическата с енергийно-суровинната криза води до възникването на т.нар. „структурна криза“, демонстрираща се чрез диспропорциите между развитието на отделните сфери и отрасли. Структурната криза поражда отрасли, където търсенето се развива по-бавно, отколкото икономиката като цяло, а понякога това търсене се съкращава абсолютно.

Непосредствен тласък за възникване на структурната криза от 1974-1975 год. се смята, че става започването на т.нар. „Нефтена криза“ или „Нефтен шок“ от октомври 1973 г. Тогава членките на Организацията на арабските страни - износители на петрол или ОАПЕС (състояща се от арабските членове на ОПЕК, плюс Египет, Сирия и Тунис), обявяват петролно ембарго. То е отговор на решението на САЩ да снабди Израел с оръжие във войната Йом Кипур/Това е важен ден в юдаизма. Войната водена от коалиция от арабски страни срещу Израел започва в този ден/ Това ембарго продължава до март 1974 г. „Нефтеният шок“, предизвиканата от него стагфлация, съпроводена с работнически протести води до „Структурната криза от 1974-75 г.“. Същата е преодолявана по кейнсиански начин, т.е. с вливане на мащабни публични средства, което създава значителен за онова време държавен дълг.

Всичко това в своята съвкупност силно разклаща доверието в кейнсианските и неокейнсианските модели. Още повече че различните национални ограничения, високите прогресивни данъци, определени социални разходи и други подобни мероприятия, се разглеждат от свъхедрия западен капитал, особено финансовия такъв като пречки към максимизиране на печалбите и неговото глобализиране. Т.е. активизирането на износа на капитали в държави, където нормата на печалба на инвестирана единица е значително по-висока, отколкото в собствената страна най-малко заради много по-ниските разходи за труд.

Идейните „бащи“ на неолиберализма

За загубата на доверие в „Кейнсианството“ в значителна степен допринася добре финансираната от мощни капиталови кръгове широка пропагандна кампания, основана на трудовете на такива мастити фигури като:

- Фридрих Хайек който е водеща личност на Австрийската школа. Книгата на Хайек „Пътят към крепостничеството“ – „The Road to Serfdom“ (1944 г.) предупреждава срещу прекомерното влияние на правителството и централното планиране. Той се застъпва за свободните пазари и индивидуалната свобода, като пряко влияе на британския премиер Маргарет Тачър;
- Милтън Фридман е икономист от Чикагската школа, Фридман се застъпва за монетаризъм – контролиране на инфлацията чрез парично предлагане, а не чрез фискална политика. Книгата му „Капитализъм и свобода“ (1962 г.) и ролята му на

Проф. дфн, д-р ист. Нако СТЕФАНОВ

съветник на Рейгън го правят централно място в неолибералните политически промени;

- Джеймс М. Бюканън е основател на Теорията за публичния избор. Бюканън твърди, че правителствата са егоистични, което води до неефективност. Неговите научни трудове оправдават ограничаването на правителствената намеса;
- Джордж Стилър е също от Чикагската школа. Работите на Стилър върху регулаторното завладяване подкрепя усилията за дерегулация през 80-те години на миналия век.

Влиятелни икономически школи и мозъчни тръстове, добре финансирани от едрия капитал стоят зад тези идеи, а именно:

- Чикагската школа по икономика – тя е базирана в Чикагския университет. Набляга на свободните пазари, дерегулацията и монетаризма. Тази школа се превръща в интелектуалния двигател на неолиберализма;
- Австрийската школа по икономика – Фокусиране върху индивидуалния избор, спонтанния ред и скептицизма към централното планиране. Хайек и Лудвиг фон Мизес са ключовите фигури на тази школа;
- Общество Мон Пелерин – основано от Хайек през 1947 г. Тази международна група от икономисти и интелектуалци насърчава класическия либерализъм и се превръща в център за неолиберални идеи;
- Институт по икономически въпроси (Великобритания) – представлява Мозъчен тръст, който силно влияе на политиките на Тачър, насърчавайки приватизацията и либерализацията на пазара;
- Фондация „Херитидж“ и Американски институт за предприемачество (САЩ) – тези консервативни мозъчни тръстове помагат за превръщането на неолибералната теория в политически предложения в ерата на Рейгън.

Неолиберализмът на власт «Тачъризъм»

Първото правителство на власт, което тръгва да прилага неолиберални политики е консервативното правителство на Маргарет Тачър във Великобритания (1979–1990). Правителството на Тачър въвежда мащабни реформи, които ако не разрушават, то поне силно ограничават следвоенната британска социална държава.

- Икономически политики;
- Приватизация на държавни предприятия – British Airways, British Gas, British Telecom, British Rail и други са продадени на частни инвеститори;
- Монетаризъм: Въдъновена от Милтън Фридман, Тачър дава приоритет на контролирането на инфлацията пред намаляването на безработицата. Тя намалява публичните разходи и повишава лихвените проценти;
- Данъчна реформа: Преминава се от прогресивни данъци върху доходите към регресивни данъци върху потреблението (напр. ДДС). Намаляват се драстично най-високите ставки на данъка върху доходите на най-богатите слоеве, т.е. едрата буржоазия.

Социални и трудови политики

- Схема за право на покупка: Наемателите на общински жилища, които са основно работническа класа и неимущи слоеве, получават разрешение да купуват домовете си с намалени цени, което насърчава придобиването на жилищна собственост и съкращаване на общественото жилищно строителство;
- Съкращения на социалните услуги: Съкращават се разходите за образование, здравеопазване и социални помощи, за да се намали ролята на държавата. На практика неолибералната политика в социалната сфера е ориентирана към максимално ограничаване на обществените разходи и акцент върху частно финасиране на социалните дейности, включително грижите за деца и възрастни;
- Антисиндикално законодателство: Приема се закони, които ограничават силата на профсъюзите, забраняват вторичните пикети и изискват тайно гласуване за стачки. Поражението на стачката на миньорите от 1984-85 г. става повратна точка в развитието на профсъюзното движение в Обединеното кралство, тъй като едрият капитал нанася мощен удар върху работничеството в страната. Не случайно след кончината на М.Тачър в редица градове на Великобритания млади момичета – внуци на съкратените миньори, излизат на „Flash mob“/публични събирания на важни централни места/ с плакати с надписи «Ха-ха-ха, Вещицата умря!»/ Ha-ha-ha, the Witch is dead!/,

«Рейгъномика» – Неолибералната програма на Роналд Рейгън

Президентството на Рейгън (1981–1989 г.) отразява подхода на Тачър, но с отчетливо американски привкус:

Икономически политики

- «Икономика на предлагането» – Supply-side Economics, т.е. „Рейгъномика“: Масови данъчни облекчения, особено за богатите и корпорациите, които уж целят стимулиране на инвестициите и растежа. Казано с други думи намаляването на данъците за буржоазията, особено едрата и средната, означавало, че те, видите ли, спестените средства ще насочат към разширяване на производството и по този начин ще се увеличава заетостта;
- Деререгулация: Рейгън отменя регулациите в енергетиката, банковото дело, транспорта и телекомуникациите, които особено в банковото дело създават условия за мащабни спекулации;
- Парична политика: Администрацията на Рейгън подкрепи строгата парична политика на председателя на Федералния резерв Пол Волкър за ограничаване на инфлацията, дори с цената на дълбока рецесия в началото на мандата на Рейгън;
- Преструктуриране на правителството
  - „Нов федерализъм“: Прехвърлят се отговорностите от федералното към щатските правителства, намалявайки федералния надзор и разходи;
  - Съкращения на програмите за социално подпомагане; Намалява се финансирането за хранителни купони/Food Stamps/, жилищна помощ и Medicaid, целяйки свиване на социалната държава.

продължава в следващия брой

Как дефектните оценки парализират стратегията на САЩ спрямо Иран

Преди да разгледаме причините и последиците от вземането на решения в противопоставянето между Иран и САЩ, първо трябва да се зададе един фундаментален въпрос: правилни ли са оценките и анализите на реалността от страна на вземащите решения?

Това е фундаментално оперативен въпрос. В основополагащия си труд „Възприятие и погрешно възприятие в международната политика“ Робърт Джервис ни напомня за необходимостта да се прави разлика между „психологическа среда“ – светът, такъв какъвто го възприемат вземащите решения – и „оперативна среда“, в която политиките действително се прилагат. Ако политиките и решенията наистина са предопределени от целите и оценките на държавниците, тогава всеки сериозен анализ на това защо тези решения се вземат е невъзможен, без да се изследват процесите на възприятие, които ги оформят.

Човек може да описва събития, без да изследва начина на мислене на участващите, но докато търсим отговори на въпросите „защо“, анализът на вземането на решения става незаемим. Централният проблем, пред който са изправени Съединените щати в противопоставянето им с Ислямска република Иран, се крие именно в тази област: Вашингтон е попаднал в порочен кръг от структурни погрешни схващания за Иран. Тези погрешни схващания – които Джервис отдава на склонността на вземащите решения да се придържат към съществуващи предубеждения и да пренебрегват информация която им противоречи – са възпрепятствали развитието на точно и реалистично разбиране за другата страна. Резултатът е състояние на хронично колебание и стратегическо объркване във Вашингтон, при което политиките не са сигурни с коя версия на реалността се сблъскват и в резултат на това не са в състояние да формулират последователна и ефективна стратегия.

Това погрешно схващане е ясно отразено в американските анализи на три критични области. Първата се отнася до оценките на отбранителните и възпиращите способности на Иран. Представянето на Иран в неотдавнашната 12-дневна война – демонстрацията на капацитет за дронове и ракети, както и способността му да се реорганизира военен въпреки убийството на висши командири – постави под въпрос по-ранните американски модели на възприятие, които изобразяваха Иран като слаб, изолиран играч на ръба на колапса. И все пак тези нови обективни реалности изглеждат не са били напълно абсорбирани в когнитивната рамка на американските политици и образът на „слаб Иран“ продължава да хвърля дълга сянка върху техните стратегически изчисления.

Второ, Съединените щати постоянно погрешно тълкуват вътрешната динамика на Иран. Вашингтон отдавна действа с предположението, че по-голямата част от иранското общество се противопоставя на Ислямската република и че в моменти на остра криза страната ще изпадне в бунт и вътрешен колапс. Както предупреждава Джервис, вземащите решения са склонни да преувеличават информацията, която потвърждава техните предварително съществуващи убеждения. Съответно, съобщенията за икономически затруднения рутинно се тълкуват като доказателство за предстоящ стремеж към сваляне на правителството, докато сложността на иранското общество, спо-

собността му за национално сплотеност пред лицето на външни заплахи и народните основи на системата до голяма степен се пренебрегват. Тази когнитивна грешка – вкоренена в медийните разкази и в репортажите от дипломатически мисии – се основава на погрешни политически анализи и подвеждащи исторически аналогии и е довела до опасно изкривени стратегически изчисления.

Трето, външната роля на Израел като влиятелен играч едновременно подсилва и канализира тези погрешни схващания. Чрез постоянни дипломатически и разузнавателни усилия Израел насърчава предствата за Иран като нищо повече от „дестабилизираща екзистенциална заплаха“. Това рамкиране ограничава способността на Вашингтон да дефинира свои собствени независими и истински национални интереси по отношение на Иран. Като заинтересована страна, която се стреми да приведе представите на САЩ в съответствие със собствените си стратегически приоритети, Израел допълнително замъглява пейзажа, пречейки на американските политици да развият ясно и балансирано разбиране за реалностите в Иран.

В този контекст, преговорите, които се водеха между Иран и Съединените щати, с посредничеството на Оман, предлагат конкретна илюстрация на тази дилема. Държавният секретар на САЩ Марко Рубио говореше за готовността на президента Тръмп да се срещне с всеки негов колега, включително с лидера на Иран. В същото време обаче Тръмп – позовавайки се на атаките от миналия юни – заявяваше, че „или ще постигнем споразумение, или ще направим нещо много трудно, както последния път“, като същевременно описва „смяната на режима“ в Иран като „най-добрия възможен резултат“. Тези двойни сигнали – декларирана откритост към дипломацията, от една страна, и заплахи, съчетани с изрично одобрение на дестабилизацията, от друга – подчертават, че Вашингтон няма ясно разбиране както за своите цели, така и за своя събеседник.

Резултатът от този процес е състояние на относителна парализа при вземането на решения. Съединените щати се колебаят между полюсите на „максимален натиск“ и „преговори“ именно защото им липсва ясно разбиране за естеството, възможностите и целите на другата страна. Както твърди Джервис, излизането от тази спирала на провала изисква фундаментална корекция на възприятието. Преди всичко Вашингтон трябва да се откаже от своя вкоренен ментален модел на Иран – съчетание от стремежи, изкуствени страхове и непълни анализи – и да го реконструира въз основа на обективните реалности: националната мощ на Иран, неговата структурна стабилност, неговите отбранителни способности и рационалните оценки на неговото ръководство. Само чрез коригиране на тази несвършена представа Съединените щати могат да разработят устойчива, предвидима и ефективна стратегия спрямо Иран. Докато погрешното схващане продължава, всяко американско действие – независимо дали е принудително или помирително – ще се основава на изкривен образ на реалността и в крайна сметка ще бъде обречено на провал.

<https://www.tehrantimes.com>

Време е да номинираме Иран за Нобелова награда за мир за демилитаризация на базите на САЩ и НАТО

Главата на Обединените арабски емирства обяви страната в състояние на война. Според Мохамед ал-Нахян инфраструктурата на ОАЕ е подложена на ежедневни атаки, което е неприемливо. Лидерът на ОАЕ обаче не казва кой е провокирал тази война? Дали не са тези, които разполагат военни съоръжения в неговата държава, използвани за атаки срещу Иран?

Както Иран заяви по-рано, армията му няма да атакува съседни държави, ако те спрат да предоставят своята територия, води и въздушно пространство за удари срещу Ислямската република. Техеран добави, че ударите срещу американски и израелски военни съоръжения в региона ще продължат, докато Америка и Израел не прекратят атаките си или докато тези бази не бъдат изтеглени. Към днешна дата Корпусът на гвардейците на ислямската република (IRGC) и иранските въоръжени сили са унищожили най-голям брой американски военни бази в съвременната история. Някои бази са претърпели значителни щети, включително разрушаване на скъпи радары за разузнаване и противоракетна отбрана, други са напълно унищожени от пожар, а много от базите, атакувани от Иран, са загубили не само оръжия и оборудване, но и американски военноразрушители.

Ето списък на американски военни бази, които са били или практически унищожени, или сериозно повредени: военновъздушна база Ал Удейд в Катар, военновъздушна база Виктория близо до Багдад (Ирак), военновъздушна

база Али ал-Салем в Кувейт, военновъздушна база Принц Султан в Саудитска Арабия, база близо до Ербил (Кюрдистан, Ирак), частично - база в района на Джуфар, главната база на 5-ти флот на САЩ (Бахрейн), ключовата база за Централното командване на САЩ в Близкия изток, военновъздушна база Ал Джафра (ОАЕ) и военновъздушна база Мувафак Салти (Йордания).

Общо девет американски бази са загубили способността си да функционират изцяло или до известна степен - поне в предишния си формат.

Освен това, други военни бази на НАТО в региона са претърпели значителни щети. Те включват френската военна база в Камп дьо ла Пе (ОАЕ) и британската военна база в Акротири (Кипър).

Това довежда общия брой до 11 военни бази на НАТО (включително девет американски).

Като се има предвид тази информация, защо Иран да не бъде номиниран за Нобелова награда за мир? В края на краищата, именно Иран в момента се изправя срещу най-мощната военна машина на планетата – машина, която е разпалила, десетки войни, с общ брой жертви от няколко милиона души по целия свят. Именно Иран в момента демилитаризира Съединените щати в Близкия изток, лишвайки ги от ролята на окупатор в този ключов регион на света. Именно Иран изгаря военна техника, която би могла да отнеме хиляди други животни.

Алексей Володин

„Куба не е сама“

Митинг за солидарност с Куба се състоя на 21 март в София, край паметника на Хосе Марти, разположен в градинка край парк-хотел „Москва“.

21 март бе отбелязан в много страни по света като Световен ден за солидарност и хуманитарна помощ за Куба. По същия повод в събота се състоя и митинг в София, край паметника на кубинския поет и национален герой Хосе Марти.

Проявата бе организирана от посолството на Куба в България и Асоциацията за приятелство „България-Куба“. Участие взеха и други обществени и професионални организации, традиционно съдействащи за развитието на българо-кубинските приятелски и културни връзки, включително Съюзът на българските журналисти (СБЖ) и Сдружението на испаноговорещите журналисти в България (СИЖБ), които бяха представени от председателите си Снежана Тодорова и Георги Митов.

„Куба не е сама“ – мотото на Световния ден за солидарност с Куба, бе скандирано и от участниците в софийския митинг. Подетата международна кампания цели да подпомогне Острова на свободата и да се противопостави на най-новите и особено сурови антикубински мерки на САЩ, крайно ожесточаващи над 60-годишната американска блокада. Както е известно, президентът на САЩ Доналд Тръмп обяви в края на януари „петролно задушаване“ на островната република и нито един танкер не е допускан да стигне до кубинско пристанище...

... За последициите на сегашната енергийна блокада говори в словото си на митинга в София посланичката на Куба у нас Н. Пр. Мариета Гарсия Хордан. Тя определи това брутално посегателство на САЩ като геноцид срещу кубинския народ. Изтъкна също, че в страната се полагат неимоверни усилия да се търсят решения на тежките проблеми и че решимостта на кубинците да отстоят своя суверенитет остава непоклатима. Посланичката изказа огромната благодарност на Куба към разгрънатата се широка международна кампания за солидарност и за изпращане на конвои с хуманитарна помощ за острова, включително храни, медикаменти и фотоволтаични системи, които са алтернативен изход при тежкия дефицит на нефт. Н. Пр. Мариета Гарсия особено сърдечно благодари и на всички български приятели на страната ѝ, дали своя принос.

Асоциацията за приятелство „България-Куба“ още преди месец е осигурила чрез дарение на българска фармацевтична фирма хуманитарна пратка с медикаменти, която вече е заминала за Куба, посочи в своето изказване председателката на асоциацията Валентина Бояджиева. Тя също така отбеляза, че асоциацията продължава своята кампания за набиране на средства...

Същото изказване направи и председателката на организацията на кубинците в България Идалия Гонсалес, която отпрати дълбока благодарност за помощта към изживяващата големи трудности Куба.

С много емоция подкрепата си за Куба изрази и председателят на СБЖ Снежана Тодорова, председателят на СИЖБ Георги Митов, председателят на Съюза на българските писатели Боян Ангелов, председателят на Българския антифашистки съюз Евгений Белий, представителят на Движение „23 септември“ Стефан Петров и други. Сред многобройните присъстващи бяха и бившият председател на Народното събрание Георги Пирински, проф. Искра Баева, бившият депутат от БСП Георги Божинов и други.

Световната кампания за солидарност и хуманитарна помощ за Куба, за която сайтът на СБЖ вече съобщи, продължава да се разгръща. След като на 18 март в Хавана пристигна първият конвой „Нека Куба да диша“ с хуманитарна помощ, осигурена от над 50 организации за приятелство и солидарност с Куба от 18 европейски и средиземноморски държави и общности, сред които и нашата страна чрез Асоциацията за приятелство „България-Куба“, към настоящия момент в кампанията вече са се включили 120 организации от 33 държави. Общият размер на доставената от тях досега в Куба хуманитарна помощ е около 20 тона.

Междувременно към Острова на свободата пътуват и още хуманитарни конвои по въздух и вода, включително и от Мексико, Испания, САЩ, Чили и други страни.

В Хавана се намират около 650 активисти на международното движение за солидарност с Куба, сред които и четирима евродепутати (двама италианци, французойка и белгиец) от групата на Левицата в Европейския парламент, бивш испански вицепремиер, известен синдикален лидер от САЩ, американски активист, представляващ Прогресивния Интернационал, пратеници на пацифистката организация CODE-PINK и много други.

... Мисията на чуждестранните гости е не само да окажат тъй необходимата материална помощ на кубинския народ, но и да му вдъхнат увереност, че „Куба не е сама“, че много честни хора по света са мобилизирани, за да издигнат своя глас на протест срещу човеконенавистническата политика на САЩ за „задушаване“ на Острова на свободата. Подкрепата за Куба днес се превръща в подкрепа за човечността в света в противовес на войните и насилието.

Същото послание излъчи и софийският митинг за солидарност с Куба, на който кубинският жизнелюбив и борбен дух отново имаше силно присъствие...

(със съкращения: www.sbj-bg.eu)

Истински истории

В люлинското метро

Днес се наложи да пътувам с метрото от Люлин до стадион „Васил Левски“. Леко финтирах едно старче и седнах преди него на мястото до вратите – оттам най- добре се виждат пътниците. Любопитно ми беше да гледам как почти всички във вагона плъзгат пръсти по телефоните си или как момичетата с много дълги маникюри набиваха с удивителна скорост своите съобщения в дисплея. Аз, разбира се, бях различен – разтварях вестник, ей така, да се вижда, че съм от миналия век. Така пътуването ми се ставаше и по-бързо, и по-забавно.

На Сердика слязоха и се качиха доста хора. На свободното място до мен веднага седна едно момиче, видимо от Джен зи- поколението. „Сега ще извади телефона и ще започне да си чати“- малко злобно си помислих аз. Само че, не познах. Моята спътничка кротко сложи ръцете си на колената, облегна се на седалката и „отнесе земята“ – затвори очи и потъна в своя свят и мисли. Но при сядането ѝ усетих полъх на скъп дамски парфюм, нещо, което в нашето люлинско метро много рядко се случва. Деликатният аромат подсказваше стил, класа, изтънченост. Не съм специалист, но предположих, че това е от известните брандове на Шанел, Диор или пък Роберто Кавали. Сетивата ми инстинктивно ме накараха да се обърна към младата дама: нали хубавият парфюм е важен елемент от света на красотата и е известен с това, че е изключително личен и всяко ухание мирише уникално за носителя си.

И аз наистина се обърнах, не устоях на изкушението. От моя страна това беше тъпо и нелепо. Дори беше невъзпитано и грозно. Но нещо ми подсказваше, че сега имам уникалната възможност да се възхищавам на човешко същество, доста по-различно от мнозинството пътници във вагона.

Момичето беше дребно на вид. Имаше високо, открито чело, което говореше за силен характер. Дългата му коса беше прибрана на кок. Косите така майсторски бяха прибрани към скалпа, че нямаше и косъмче, което да е останало несресано. Веднага си личеше, че тук се е намесил опитен фризьор. Лицето също беше „барнато“ от специалист: кожата изглеждаше много нежна и гладка, дори сатенена, нямаше и следа от мъх, петна, бенки или тинейджърски пъпки. Имаше дълги извити мигли и гъсти, добре оформени вежди. А носът беше съвършен, сякаш изваян от италиански скулптор-класик. Ушите бяха пробити, но девойката не носеше никакви накити. На бузите имаше малки трапчинки, които предаваха на лицето особен чар.

Сигурно моето съзерцание щеше да продължи още дълго, но влакът спря на „Стадиона“ – бяха изминали точно 5 минути! Спътничката ми отвори очи и пъргаво се изнесе от вагона. За съжаление, аз не можех да направя

Христо НИКОЛЧЕВ

същото: трябваше ми време, за да стана, после да броя до три и да тръгна към изхода...

„Приказката свърши!“ – си казах аз, все още не вярвайки на преживяното преди няколко минути. Но се оказа, че това не е точно така. Светофарът на булеварда бе зациклил на червено и пускаше движението само на колите. Хората от метростанцията стояха кротко и чакаха да светне зеленото. Там беше и „нашето момиче“. Неусетно застанах зад него: явно пътят ни беше в една посока – към автобусната спирка на бул. “Евлоги Георгиев“.

Хората тръгнаха и ние – също. Пресякохме по моста река „Перловец“. Девойката се движеше грациозно, изпънато като струна, сякаш не стъпваше на земята. Беше облечена с късо кожено яке и светлокафяв панталон от лека материя с висока талия и широки крачоли, които бяха привързани към глезените с панделки. Носеше модерни маратонки „Скечърс“ – много бели. И тогава погледът ми се закова на походката: тя стъпваше върху една въображаема права линия, като поставяше крак след крак, при това допираше земята първо с пръстите, а после със стъпалата си. Изненадата ми беше пълна: нали с тази специфична походка се движат манекените, балерините, гимнастичките...

Автобус 94 спря пред нас. Цялото студентско войнство на спирката се втурна към вратите. Но „нашето“ момиче ги изпревари. Вратите се затвориха и младите хора се отпавиха за Студентския град.

В този момент една светкавица мина през главата ми: чакай, чакай, та това не беше ли Стили – любимката на цяла България и на половината земно кълбо, Стилиана Николова – световната и европейска шампионка по художествена гимнастика, олимпийската ни надежда в този спорт! Много се ядосах на себе си: как не я познах порано. Можех да я заговоря, можех да поискам автограф, а можех и да си направя с нея някое и друго селфи, за да се хвала после на внуците и правнуците... Да имаш такъв шанс и да го пропуснеш!

Моят автобус 72 дойде пълен. С усилие се качих и веднага бях прикльщен от две едрогърди циганки с жълти жилетки и метли в ръцете си, затова не ми се наложи да търся дръжки за хващане. На електронното табло над шофьорската кабина светна надпис: “Следваща станция „Многопрофилна национална кардиологична болница „Света Екатерина“.

Послеслов: Същият ден съобщиха по новините, че Стилиана Николова е номинирана в класацията на View Sofia- Топ 50 за най-красивите българи за 2025 г.

Историческата сделка на XX век

Къде сте, приятели – граничари от набор 1940, 41 и 42 година, които като 19-20 годишни изпитахме напрегнатата международна обстановка между двете велики сили САЩ и Русия. Ние не се уплашихме. Бяхме дисциплинирани и верни на нашата Родина, дали клетва пред знамето на шести граничен отряд с командир полковник Премянов. По независими от мен причини, аз влязох в казармата с набор 41 /със счупен крак/.

Събрахме се три набора. Причината бе Карибската криза. Куба сваля от власт Батиста и тръгна по нов път на развитие. Куба на Фидел Кастро и Че Гевара показва какво значи Идея,Вяра и Борба.

През лятото на 1962 година Кубинското правителство по дипломатичен път се обръща към ръководството на СССР да защити Кубинската революция.

Хрушчов с гриф „ строго секретно“ нарежда 60 товарни кораба да се отправят от различни пристанища на СССР към Куба. В трюмовете се пренасят на части ракети с радиус на действие 2000 км, след което се изграждат пускови площадки за ракетите SS-4 и могат да ударят Вашингтон за 20 минути. През октомври американски разузнавателен самолет U-2 заснема пусковите площадки. Точно в тези дни друг самолет нарушава въздушното пространство на СССР. Руската противовъздушна отбрана го сваля и той пада на територията на Република Казахстан. Военният министър на САЩ казва на Президента:

„Сър, свалянето на нашия самолет означава начало на бойни действия. Предлагам веднага да бомбардираме ракетните площадки в Куба. Президентът Кенеди нарежда да не се бърза. Поръча на брат си тайно да се свърже с Хрушчов и да сподели, че ще изтегли ракетите си, базирани на територията на Турция, ако и той направи същото от Куба.

„Хорошо - отговаря Хрушчов. - Но брат ми Кенеди не иска да се разбере, че това е сделка на века. До края на живота си Хрушчов и Кенеди не споменават това, защото това беше тяхната тайна. На ръба на ядрената война настроенията ни повдигаха: м.с. Киселов със своите арии, който по-късно стана оперен певец, м.с. Петров кандидства и беше приет в Националната академия за теат-

рално и филмово изкуство и стана артист. Ние слушахме неговия монолог и често ни питаше: Момчета добре ли го правя? Отговаряхме – „да“. Секретарят на комсомолската организация в поделението 74-75 м.с.Иван Ралчев пое пътя на политиката, сержант Иван Ганчев възпитаваше със свои стихове за морето. Някои от тях бяха отпечатани във вестник „Граничар“. След уволнението става редактор на вестник „Армеец“и стига до чин полковник .

От нашия набор редник Вълчо Йотов от град Кула бе приет в Химикотехнологичния институт „Асен Златарев“ град Бургас. Когато не беше наряд ни веселеше със своя акордеон, ефрейторът Веселин Ангелов от с. Арчар завърши медицина в Краков- Полша, аз м. с. Христо Хинков от с. Реселец, Плевенско Учителския институт за учители специалисти гр. Кюстендил – специалност „сградостроителство“.

По наше време се казваше, че мъж, който не е служил и жена, която не е раждала, нищо не знаят. Заради кризата набор 40 беше задържан до края на м. март 1961г., 41 до нова година на 1962г., а 42 до 15-17 октомври 1962г.

Една седмица преди м. ноември дойде телефонограма от министъра на отбраната армейски генерал Добри Джуров. Всички срочнослужещи войници, приети във висши и полувисши учебни заведения да бъдат освободени до края на месец октомври.

В казармата се учиш на ред и дисциплина. Ние преодоляхме всички трудности, уволнихме се с достойнство за изпълен дълг към Родината. А сегашните 19-20 годишни младежи демокрацията ги освободи от казармата. И те започнаха да се дрогират, да пиянстват, да крадат, изнасилват и убиват, да предизвикват катастрофи по пътища и магистрали. Не спазват законовите разпоредби в страната. Задавам си въпроса, къде е моралът на тези безбожници. Забравили са християнските ценности: честност, трудолюбие, обич към Родината, признателност към близки и роднини. Какво семейство ще създадат? Как ще възпитат децата си? Призовавам депутатите да приемат по-строги закони, а институциите да ги изпълняват.

Христо ХИНКОВ - ИЦИР
гр. Монтана

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР

26 ч Събор на св. архангел Гавриил. Св. мчк Георги Софийски, Стари

27 п Св. мчца Матрона Солунска (Прежд. лит.) (Вечерта - Малко повечерие с целия Богородичен канон и акатист) (Тип. 439)

28 с *Акатистна събота. Чудотворна икона на Пресв. Богородица „Златна ябълка“. Преп Иларион Нови, изповедник и преп. Стефан, изповедник. Свщмчци Георги, еп. Загорски и Петър, презв. Мъгленски. Св. мчк Енравота-Боян, княз Български (Злат. лит.) (Тип.с. 440)

29 п 5 Неделя на Великия пост – Преп. Мария Египетска. Преп. Марк, еп. Аретусийски и св. Кирил, дякон. Гл. 1, утр. св. 9, ап. Евр. 9:11-14 (с. 332), лит. ев. Мк 10:32-45 (с. 184) [на преподобната: ап. Гал. 3:23-29, 4:1-5 (с. 367), лит. ев. Лк 7:36-50 (с. 247)] (Вас. лит.) (Тип. с. 440)

30 п Преп. Йоан Синайски - Лествичник **31 в** Св. свщмчк Ипатий, еп. Гангърски **01 с** Преп. Мария Египетска. Св. мчк Авраамий Български (Прежд. лит.) (Тип. с. 442)

02 ч Преп. Тит Чудотворец. Св. мчци Амфиан и Едесий

Лом става столица на хумора и сатирата

Фестивалът „Смехотерапия. Седем дни на хумора и сатирата в Лом“ ще се проведе от 23 до 29 март 2026 г. в Лом. В продължение на една седмица културни пространства и открити сцени ще се превърнат в сцена на смеха, където жителите и гостите на града ще преживеят лечебната сила на комедийното изкуство като зрители, участници и сътворци.

Фестивалът съчетава театър, литература, визуални изкуства, фолклор, улични изпълнения, съвременен стендъп и игрови форми, вплетени в един цялостен културен продукт с висока социална и художествена стойност.

В „Смехотерапия“ ще участват известни комедийни артисти и майстори на хумористичното слово като Краси Радков, Димитър Туджаров-Шкумбата, Ненчо Илчев, Деси Бакърджиева, Кирил Милушев, Цветелина Цветкова – Лейди Гергана, Дедо Скръц, Николай Фенерски, Ели Лозанова, Георги Костодинов.

Предвидени са и театрални представления за деца – „Смелите пчелички“ на куклен театър „Кошер“- София и „Ламята от улица „Войтешка“ по Карел Чапек, спектакъл на ДКТ – Видин.

Деца и родители ще могат да участват заедно в изявиите „Смешна шуротека“ и „Весела надпревара“.

Фестивалът ще бъде открит с изложба на големия български карикатурист Георги Чаушов, родом от Лом.

Проектът се изпълнява от Фондация „1300 години България“ с финансовата подкрепа на Национален фонд „Култура“ и Община Лом. Той е един от петте проекта, включени в програмата „Ново поколение култура в Община Лом“ по Схемата за безвъзмездна помощ „Ново поколение местни политики за култура за малки общини“ на Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и Национален фонд „Култура с финансиране в размер на 104 993,61 лв. Община Лом осигурява още 26 248,31 лв. собственото съфинансиране и така общата стойност на проекта е 131 241,61 лв.

Досега бяха реализирани проектите „Жива традиция, жива Коледа“ с културен оператор НЧ „23 септември 1960“, „Лом чества Свободата с Вазов и своите герои“ на НЧ „Постоянство 1856“ и „Едно село, един велик художник и едно завръщане“ на НЧ „Кирил Петров 1922“ – с. Сталийска махала. На 21 и 22 март ще се проведе е фолклорният празник „Дългошевска пролет“, който се изпълнява от НЧ „Замфир Хаджийски 1899“ в с. Замфир, а в последната седмица на март е фестивалът „Смехотерапия“.

Лозари

Петър Донеvски

овълчило се.

– Чибя, чибя бе – вдигаше ръце, за да го прогони стопанинът му, задал се по пътеката между цветните алеи и чешмиците – Чибя – а-а-а, млъквай немирнико, айде, айде към навеса... Марш... стига си беснял – продължи да го хока той но като видя, че то тихо заскимтя и сви покорно опашка между задните си крака, сложи ръка над челото си и погледна зад портата:

– Охо-о-о-, боже мой. Момчета-а-а-а, момчета... С какво го подразнихте така? Та нали и друг път сте идвали в моя дом бе Асанчо? А сега де...

– Па знам ли – усмихна се едно от момчетата и зъбите му лъснаха по розовите му венци. – лае ама лае... Като да е бясно. Ама-а-а, добре е ... Да пази къщата.

– Ако бяхме влезли направо – обади се и другото момче – току виж някой от нас на парчета ще го разкъса. Вярно не сме идвали скоро, може и да ни е забравило, кучешка работа. Ама-а-а... ха добър ден ли-и-и... вечер ли-и-и... Как да го кажем?

– Щом е за добро, всякак си става. Добро ще е още някой и друг ден – засмя се стопанинът – още някоя и друга седмица, па като го свие... Севернякът си знае работата. Ама-а-а... кажете де, кажете... Що не влизате, щом съм при вас не бойте се.

– А-а-а... не, не... Не разполагаме с време, а и в къщи ни чакат.

– Добре де, добре де... Ваша си работа. Думайте, щом е така.

– Ами-и-и...Нали се сещащ. Лозето... А да делиш някой от близките дни да ни го изрежеш. Даже закъсняхме, нали трябва и да го заринем... За това дойдохме.

– Лозето ли? Лозето?

– Лозето... Тая година даде добър бекет, напълнихме бурето. Ядохме до насита, сега да мислим и за догодина. Пък дано Господ да даде пак добра рожба. Хубав плод си е гроздето.

– Хм... лозето... Не свикнахте ли сами да се оправяте вече?

– Ами-и-и-и...Така трябва да бъде, ама още, още не сме. Не е за всеки човек тая работа. Има си усталък – каза другото момче и облиза тънките си устни, в ъглите на които се зароди надежда – Като миналата година... Ела, ела ти щото ние още не разбираме, а ти си си стар лозар.

– О-о-о-о... Боже, боже. Стар лозар, стар лозар. То аслъ съм си стар, ама стар човек. И вече не мога. Кръст ме боли, крака не ме държат, очите не виждат – показваше с ръце по тялото болките си старец. Абе за нищо вече не съм – каза човека и се загледа в баирите над селото, където облаци на ленти скриваха небето, от което падаха бледи сенки над равнината, забулена от прохладата и вечерен здрач. – Не е вече

Разказ от Петър ДОНЕВСКИ

работа за мене – каза бавно с приятен и сочен глас той – стар лозар,стар лозар... Кой ти признава вече това? Било е някога, па сега-а-а...

– Молим ти се, бачо Томе, не ни отказвай, не ни връщай. Ето октомври изтича, ноември е след някой ден, току виж и белият дошел.

– Не мога бе момчета, уморявам се. Да даде Господ да стигнете моите години, да ги надхвърлите, па да видите това.

– Вярно е, бачо Томе, всичко е вярно, но няма да бързаш, полека, полека. Ти знаеш как, мераклия земеделец си, затова те търсят хората. От едно време още. Помнят, помнят се още твоите ниви, лозя, овощки, помнят се, помнят – ръкомахаха момчетата и сочеха реката, от криволите на която някога започваха Томовските ливади. – Пък нали знаеш, ще си платим, веднага ще си платим – уверяваха го с живите си очи те – Що, що да не си добавиш още нещо към земеделската пенсия?

Старецът се засмя тихо в себе си, почеса се зад ухото и премрежи очи. „Мх, мх, х-х-х... Ма Боже, ма Боже..." – завъртя погледа си той към небето и главата му бумна като си спомни, че някога родителите на тия момчета работеха в неговите ниви, но не само те. И други цигани са работили в неговите лозя и овощни градини. Той им подсигуряваше подкрепа за всичко. Той ги научи на труд, хранеше ги, плащаше им добре, а те му имаха доверие, знаеха, че зад неговата мисъл усещаха човешка грижа и доброта.

– Не се чуди, бачо Томе. За пладнина е работата, не се мисли- и за да го ласкаят, още едно от момчетата продължи. – Не са те забравили хората, на много хора хляба си давал... Нали, нали не си забравил ония времена?– засмяха се младоците и върху загорелите им скули, с черни очи, над които веждите им се събраха на ъгъл над носа, така че образите им добиваха вид на монголци.

– Пък тия... пък тия... Забравил ли, забравил ли... – търкаше мустаците си Томеца... Помни, как да не помни... Разправяха още попичене, че когато изграждали кооператива пратеника на Окръжната власт обикалял с файтона полето и все питал. „Тая нива на кого е? Това лозе на кого е? Тая овощка на кого е? Тия ливади на кого са?“ А файгонджията, размахвайки леко камшика по лъскавите гърбове на кобилките, отговарял весело: „На Томо Ристов, на Томо Ристов, на Томо Ристов... Файтона с кобилките и това е на Томо Ристов“... И властникът събрал още вечерта местната управа и с възбудени очи им казал „Подредете стопанството си като имотите на моя човек“.

Ноо-о-о... Минали години, така е било, времена. Сега той мислеше и трябваше да реши дали да отиде и изреже лозето на Аликовите. Томеца мълчеше, после леко вдигна глава към небето изпъна шия и заоблизва сухите си уста. Опила и ябълката под гушата си, тя скачаше нагоре, надолу, усети, че топла вълна полази тялото му и нещо утихна в душата му. Трогнат, той видя в очите на момчетата не само молба, уважение към земеделския труд, но от техният поглед нова радост обля лицето му, усети, че още веднъж ще му се отдаде случай да бъде полезен, да даде урок на младите, па макар и за последно. Усетил полъха на вятъра, старият лозар погледна в ниското към реката, където тополите, потънали в есенни багри, хвърляха по Рашовските кошари далечните си сенки от последните лъчи на залеза. Нещо трепна в гърдите му. Неусетно и ясно той долови в интонациите на момчетата, гласовете на техните родители, ония тихи, работливи и кротки цигани, които познаваше и помнеше добре.

– Добре де... дай Боже да осъснем.

– Нали, нали-и-и... – усмихнаха се довольно момчетата – за пладнина е работата, ти си знаеш... Още трябваш на хората... Още-е-е-е...

– Хм, още не се знае, лозе е това. Трябва да се огледа, да се прецени... Каква рожба е дало, каква рожба ще му се заложим... лозе е това – Каза Томеца и тръгна, за да изпрати гостите си чак до шосето.

На другия ден старецът посрещна есенния изгрев в Аликовия двор. Озарен от изгряващото слънце и прикрил очите с длан той загрижено завъртя глава към небето като да определи времето за деня. После бавно обиколи лозите до края на двора, огледа асмаляка над терасата пред къщата и повика момчетата до себе си:

– Вижте какво млади лозари – подхвана той като развърза торбичката с принадлежности – това е есенен ден, къс ден. Вземайте си такъмте и заставайте до мене. – Момчетата се спогледаха, неудобство се изписа по мургавите им лица.

– Ножици, триончета нямате ли?– С поглед момчетата се разбраха. Едното влезе в мазата, другото извика съседа. И двамата се върнаха с лозарски ножици в ръце.

– Елате, елате по-близо до мене. – покани ги старецът и застана пред една от лозите, на тях посочи по един от съседните редове – Сега вижте, слушайте какво трябва да се знае за сортовете, отглеждани в нашия край. Лозето не ще молитва, иска наука и труд, знаете кой го е казал.

– Но нали вино става от всякакво грозде? – любопитно запитаха момчетата.

– Става, става, ама докато гроздето стане на вино... Колко работа си трябва дотогава

– Ей за това сме ти се доверили бачо Томе, затова...

– Добре де, добре... Сега слушайте – изпитваше удоволствие човека и погледа му сновеше от едното към другото момче, които гледаха с интерес сръчните му движения. – Това лозе е букет лозе... Има Памид, и Сензо, и Мискет, и Дамят, а на асмаляка си е чист българ. Сортове, които не понасят студовете и затова се заравят в земята.Да не мръзнат плодните пъпки. – Момчетата кимаха с глави, съгласяваха се. – Добре да знаете, сега ще ви кажа на кой сорт колко отвода се оставят пъпки за плод. – И Томеца приклепна над лозата, говореше, показваше по колко пъпки се оставят за различните сортове. – На главина само по два отвода се оставят рамена с по две пъпки., правило е.

– Гледай, гледай бе брате – усмихваше се едно от момчетата – Казах ти усталък има в цялата работа... А ние... Боже-е-е, Боже – и в лозарството си има правило...

– Ха сега и вие...застанете всеки в своя си ред. Да започваме. – поучаваше Томеца момчетата, като сочеше лозовите отводи и се усмихваше. – Пък може и да ви потръгне – и пристъпваше при всяко едно от момчетата като не спираше да им говори и показваше... Ето така, тая пъпка е за рязане, до нея също, но другата да остане.Така, продължавай напътстваше топло стария лозар и отиваше при другото момче. – При тебе пък така-а-а-а... режи тука, още един път, другата остава. Достатъчно на тая главина и стига, така да остане до пролетта., хайде на другата страна, нали ме разбра?

– Боже-е-е-е... май ще се научим, радвах се момчетата.Да си жив, бачо Томе, да си жив... За още много години ще си ни полезен. Да се жив и здрав. – Пожелаваше ти го.

– Разбира се, че ще се научите, да не е китайско писмо Продължавайте напред, леко, спокойно... и погледът продължаваше да се мести по поруменелите лица на младите, които не криеха задоволството си, че на лозарския занаят ги учеше най-добрия лозар в околните села. Смееше се, разговаряха разпалено и пристъпваха по-уверено от лоза на лоза. А и старецът усещаше, че умората му преминава, болките в кръста и краката изчезват, сякаш се е мазал с някакъв балсам.

От тоя ден Аликовите момчета и стареца станаха още по-близки. Често му ходеха вечер на гости. Те обичаха неговата кратка приказка, топлия му разказ. Томеца им разказваше за първите заселници на селото, за войните, за хората от тяхното село, оставили костите си по бойните полета за бран на Родината, за трудолюбието и за обичта на българина към земята. „Земята е богатство, стига да попадне в добри и грижовни ръце. Земята е майка на имането, земята е майка, а бащата е труда“... – говореше им той и те го слушаха и разбираха. Не можаха да разберат само защо той им отказва обеди и парите, които те му даваха когато им порязваше лозето в двора! Питаха го няколко пъти, но той мълчеше, кимаше угрижено с глава, докато една вечер той не устоя на топлия им поглед.

– Не ми се сърдете – заговори тихо той като погали момчетата по главите. Лицето му беше още по-сериозно, жестовете по-сдържани. – Така е... Времена... Светът се промени. Дойде време цигани да хранят българи... Светът не е същият И вие не сте същите... Трудът ви промени... Я какви къщи направихте, какви хубави и спретнати деца отгледахте.Живейте радостни, щастливи, обичайте земята, къримлиницата ни... Обичайте България-за българи, за цигани, за турци и власи тя ни е единствена и скъпа – каза с едва доловима в устните си усмивка, разляла се в радостните му очи, изразена в покана за вечеря в дома на стария земеделец.

Кучето, оня едър, шарен пес, с яките крака и широка муцуна, с остри зъби изгледа момчетата и стопанина си, които влизаха в лятната кухня и без да лае, сви опашка между задните си крака тръгна с наведена глава бавно към стария навес отсреща.

Слово

e-mail: slovoplyus@abv.bg,
slovoplus@yahoo.com

Издател: ИК „Слово плюс“

Монтана, бул. „Пейо Яворов“ 1, БЦ „Огоста“, ет.4, офис 401

Параскева Маркова

Главен редактор

тел.: 0876 307 732

Милка Костадинова

Първи зам. главен редактор

тел.: 0888 530 931

Зам. главни редактори:

Цветана Костова

Каролина Краева

Ненчо Славчев

Гая Савестакиева

Отговорен секретар

Екип Монтана

3400, п.к. 133,

ул. „Пейо Яворов“ 1

БЦ „Огоста“, ет.4

офис 401

Екип София

тел.: 0887 901 058

0888 530 931

Екип Враца

ул. „Цв. Кръстенякова“

№13

ОКС, 3000, п.к. 143,

тел.: 0877 185 669

Екип Видин

тел.: 0889 399 349

0885 708 703

Вестник „Слово плюс“

се разпространява

чрез

Издателска кооперация „Слово плюс“
членува в Кооперативен съюз - Враца

Печатница
„БГ Принт“ Враца

Битка за човешката будност

Вълшебството и неговото осъществяване и отстояване

„Принцът на вълшебните сънища“ - в 2 части, изд. „Мултипринт“, 2007 г., 2021 г.

Цветана КОСТОВА

Още в предговора на книгата си „Принцът на вълшебните сънища“ Асен Асенов запознава читателя със сюжетната ѝ тематика, включваща съдбата на 10-годишно дете, преминаващо от реалния свят в „доброто царство на вълшебствата“. Чудната история е адресирана както към децата, така и към порасналите вече със спомените от незабравимото си детство. Именно това връщане назад и самото детство носят завладяващата сила на художествената идея, зареждаща с духовно измерение човешката същност и разпалваща енергия за нещо красиво, добро и благородно. В днешното огрубяло време повече от всякога се нуждаем от духовна опора и ненакърнени душевни качества. Своеобразното изминаване на нелесната житейска пътека писателят постига с неповторимо изживяване и с жажда за щастие от предишни радости и търсене на успех, пристан и заслон на чувствата и мечтите. С безспорен талант и умение да разказва увлекателно свежо и чрез емоционални диалози, Асенов поднася всевъзможни сюжетни епизоди от приключенското „пътуване“. В тях изобилства динамичност, непосредственост искреност. Запленяват детското възприемане на света, необикновените трепети, чувствителността и сърдечността. Покорява ни детската любознателност, решителност, смелост, кураж и героизъм.

В „Заминавам на почивка“, въпреки предстартовия ентусиазъм, е провалена ежегодната планувана семейна почивка на море. Бащата трябва да поеме сам грижата за Коко. След дълги комични и драматични, но определено забавни случки като тази с дългокосия хулиган, синът е настанен в Бялата къща при управителя на почивната станция за лекарите - бай Иван, бивш съсед. Той ще се окаже и бъдещият наставник на момчето, приютено с бащинска обич и „целувка по челото“.

Вместо почивка, изненадващо на малчугана се налага да се втурне в най-трудната мисия в най-неопитния период от ранния си живот. При това напълно самостоятелно и в напълно непознат свят Коко се наема да намери и спаси изгубилото се момиченце. В „Розовия замък“ се запознава със стареца бай Дино, който като бай Иван става негов закрилник, наставник и помощник. От този мъдрец Коко се научава да не изпитва страх, да удържа твърдо до победата и да се гордее с нея, както се случва и след тежката битка срещу „бодливите пътища на гигантските магарешки тръни“. Бай Дино насърчава непрекъснато момчето, за когото е убеден, че ще стане достоен мъж. От своя страна Коко винаги носи в сърцето си желанието да прилича на баща си, а все още е толкова малък, че не може да се отърси от по детски болезнения копнеж по майка си. Думите му звучат искрено: „Но за едно съм сигурен - нямаше да се предам. Щях да продължа напред. Като татко.“. Справя се с всички изпитания и печели одобрение и похвала включително и от Принца на вълшебните сънища - „Ех, ако имах само десетина бойци като тебе, Коко, отдавна да съм победил лошия си брат и да съм на правил хората безсмъртни“. Налага се да пълзи, да среща

чудовища от армията на царя на си и в я вечен сън, да се справя с безброй препятствия. И най-важното - не се отказва да спаси момиченцето, въпреки сериозните трудности.

Първата част на книгата завършва с триумфална усмивка на Принца на

вълшебните сънища и след като поздравява своя „двойник“, го назовава „приятелю“. Като афоризми прозвучават думите му, че хората умират, защото нямат кой да ги събуди и че няма да мислят за смъртта, докато не победят подземните чудовища в тъмната им обител.

Писателят дава простор на фантастичната образност и я поставя в космически план - пейзаж, който включва и Слънцето и Луната, замната повърхност и подземията, магьосници и вълшебници, истини и потайности. Неслучайно прозира и някаква прилика с Малкия принц на Антоан дьо Сент Екзюпери, който и досега все още е „най-хубавото, дошло от Космоса“.

Във втората част на книгата пред обитателите на Розовия замък принцът на вълшебните сънища похвалява „земното момче“ за смелостта, героизма, мъжеството и себеприщанието и добавя: „Признайте си откровено - кой от вас притежава дързостта да слезе в подземните пещери на моя страшен брат, царя на сивия вечен сън“. Повелява на бай Дино да изгради подобаващо „храбрия малък гостенин“.

Идва и моментът на първото влюбване: вулкан от чувства; „светлина в небето“; „езикът на възел“; „сладостна отмяла в крайниците“; общуването с приспивната фея Тони и истинската Тони...

Диалогът между двамата влюбени тече по хлапашки, детски найвно и невинно. В „Излет в планината“ сякаш наблюдаваме етюд от филмов сценарий. Слънчев ослепителен блясък озарява природата. Възхитителна е приликата на любимата с Нефертити. Прегръдката пред невероятното изворче се превръща в символ на вечността, на любовта за цял живот. Пленяваща детска романтика лъха от тези страници. Удивително е и прирастието към футбола. Бай Иван вижда у своя любимец голям спортист, наследил баща си. От трибуните на стадион „Титан“ към малкия футболист летят „възторжени писъци и скандирания“. Коко е избран за капитан, а бай Иван е една от легендите на „самия футболен отбор“. В двора на Розовия замък е неизменно бай Дино - вдъхновителят, който отключва вълшебния свят за Коко.

Безспорна е автобиографичната основа на книгата. Жизнената пътека на автора, изпълнена с дълбоки духовни процеси, му осигурява и дълбоко съхраняване като личност. Взимайки страната на доброто и справедливостта, в „златния фонд на душата“ му се вливат ценности, които се превръщат в човешка потребност. И всичко това започва още в детството, за да продължи за цял живот. Завладяваща е авторовата убеденост, че фантастиката и вълшебният свят със сигурност ще осъществяват и отстояват човешките мечти. Вълшебните сънища ще се сбъдват, но някой трябва да събужда спящите, за да водят битките за сбъдването им.

Ако всички ние носим това съзнание в себе си, сигурно човешкият живот би бил още по-красив. Асен Асенов води смело тази битка за човешка будност!

Поетичен салон

Назъм Хикмет

ЗА ВАШИТЕ РЪЦЕ И ЗА ЛЪЖАТА

Назъм Хикмет

превод: Елисавета Багряна

Ръцете ви - корави, тежки като камъни,
печални като песните, които се в затвора пеят,
като товарните животни тромави, масивни -
страдалческият лик на гладните деца напомнят.

Ръцете ви, като пчелите леки и подвижни,
като гърди, натегнали от мляко, натоварени,
като природата неустрашими,
под грубата си кожа крият за другаря
нежно ръкостискане.

Не, нашата планета не стои на бикови рога -
на вашите ръце крепи се тя.

Ех, хора, наши хора,
с лъжи ви хранят вас,
когато нужни са за вечния ви глас
месо и хляб.
И не си отивате от този свят,

чиито клони се от плод ломят,
без да сте яли до насита ни веднъж.

Ех, хора, наши хора,
вие там - от Азия,
от Африка,
от Близкия и Среден изток,
от островите тихоокеански,
от моята родина -
седемдесет и повече процента от човечеството,
вие сте приспани -
и застаряват вашите ръце.
А любознателно, възторжено е вашето сърце,
а вие млади сте
и млади са и вашите ръце.

Ех, хора, наши хора,
ти, брат мой, от Европа или от Америка,
ти весел си и смел си,
но си замаян днес като ръцете си
и затова те лъжат и на волята си подчиняват.

Ех, хора, наши хора,
ако антените ви лъжат,
ако ви лъжат ротативните машини,
ако ви лъжат книгите,
ако ви лъжат афишите от стените и обявите
от стълбовете,
ако ви лъжат от екрана голите крака на гърлите,
ако ви лъже люлчината песен,
ако сънят ви лъже,
ако ви лъже цигуларят, който свири в кабарето,
ако ви лъже светлината на луната в нощ на отчаяние,
ако ви лъже словото,
ако ви лъже баграта,
ако гласът човешки лъже,
ако ви лъже този, който вашите ръце експлоатира,
ако ви лъже всичко в този свят
освен ръцете ви -
това е, за да бъдат те - ръцете ви,
послушни като глината,
покорни като овчарско куче
и слепи като тъмнината.
Това е, за да не се разбунтуват вашите ръце.
Това е, за да няма край несправедливостта
и тъмното господство на търговеца
над този смъртен свят,
над този свят,
на който заслужава да ЖИВЕЕМ.

